

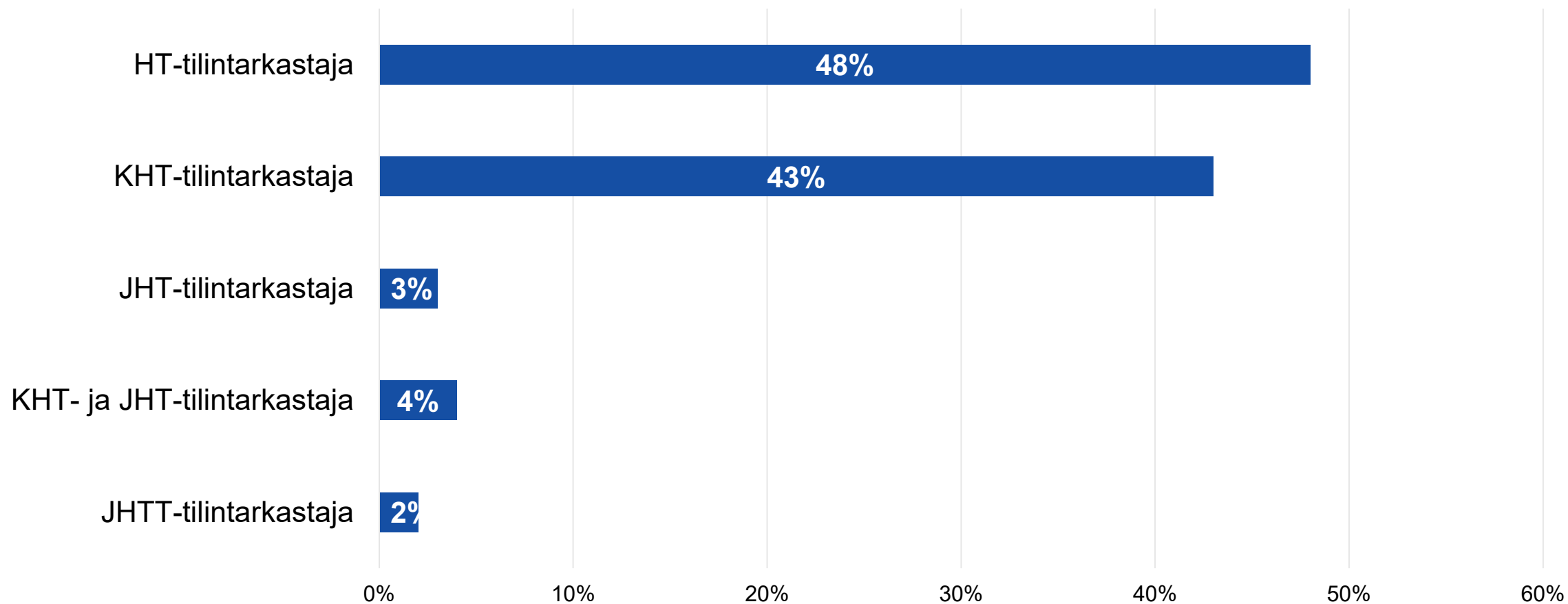
Kysely tilintarkastajille 2020/2021 YHTEENVETO

Tilintarkastusvalvonta

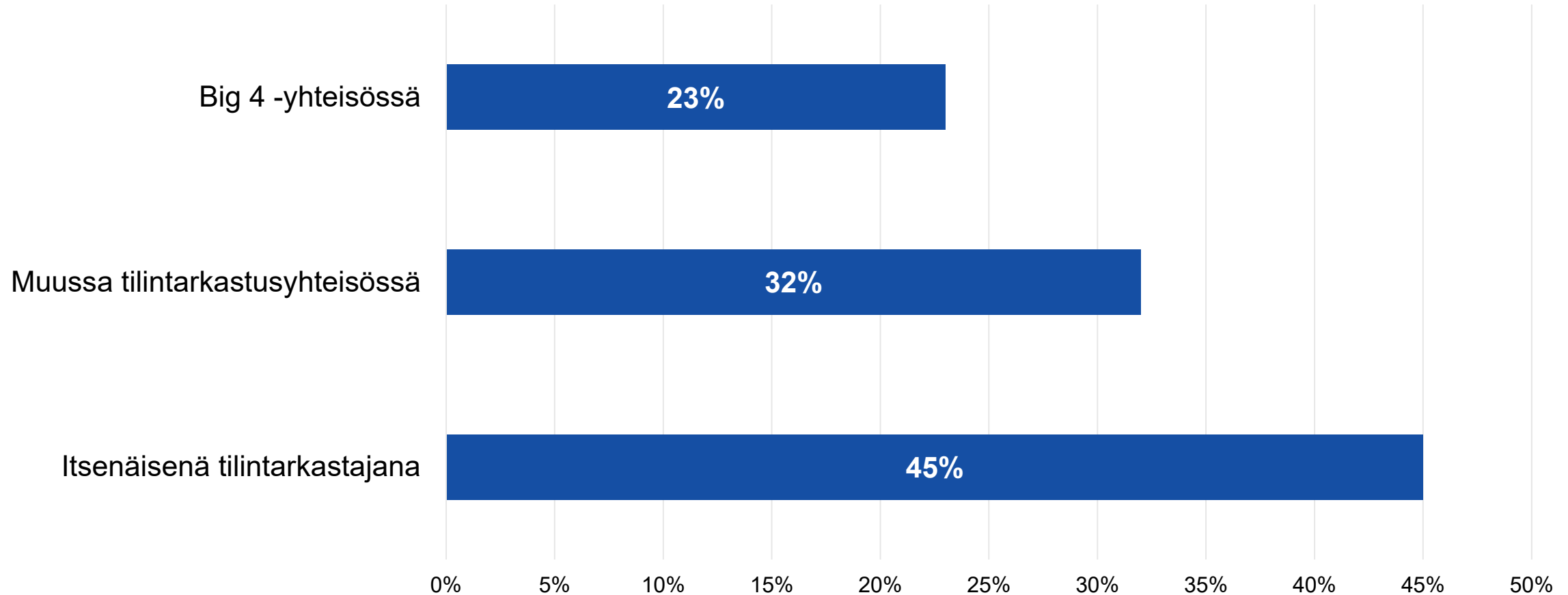
Yleistä

- Kysely lähetettiin sähköpostilla 1 245 auktorisoidulle tilintarkastajalle
- Vastausaika oli 18.–25.11.2020
- Vastauksia saatiin yhteensä 456 (vastausprosentti 37 %)
 - Jatkokehitykseen halukkaita yhteensä 91 (20 % vastaajista), joista 70 jätti yhteystietonsa

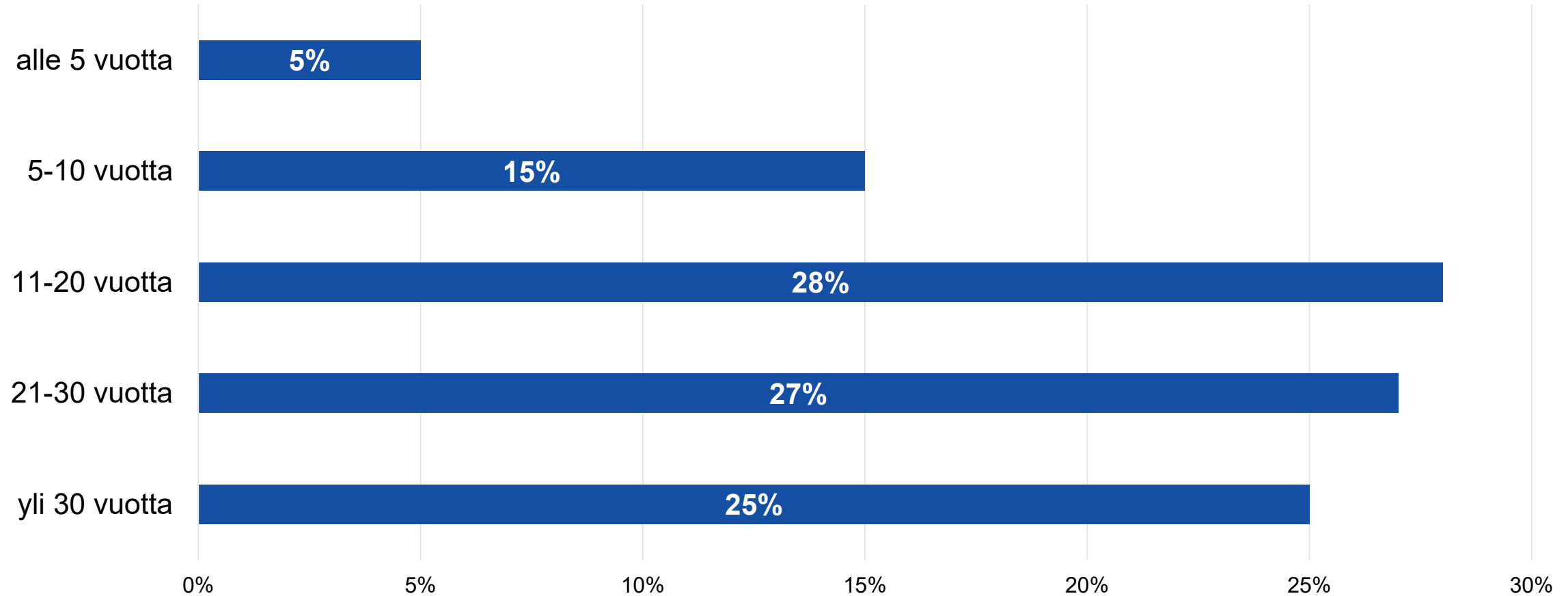
Vastaajia oli kaikista tilintarkastajaluokista

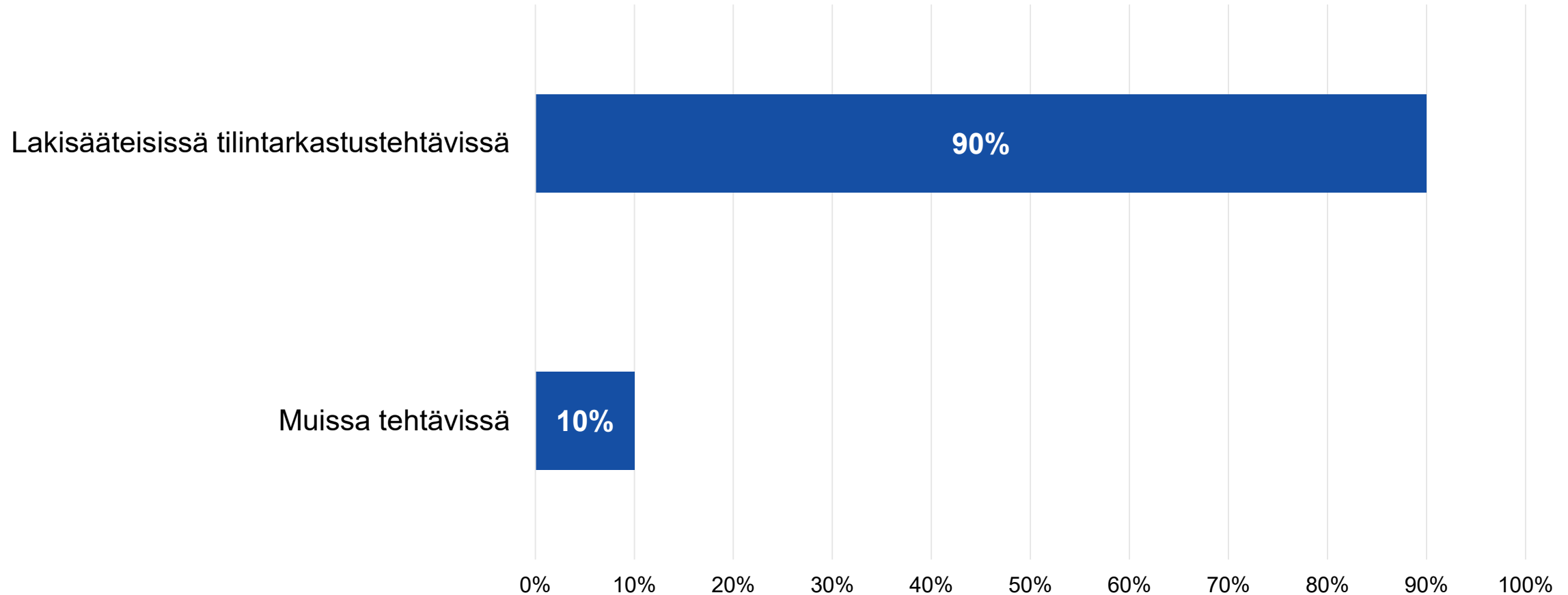
Noin puolet vastaajista toimi itsenäisenä tilintarkastajana, puolet toimi yhteisöissä

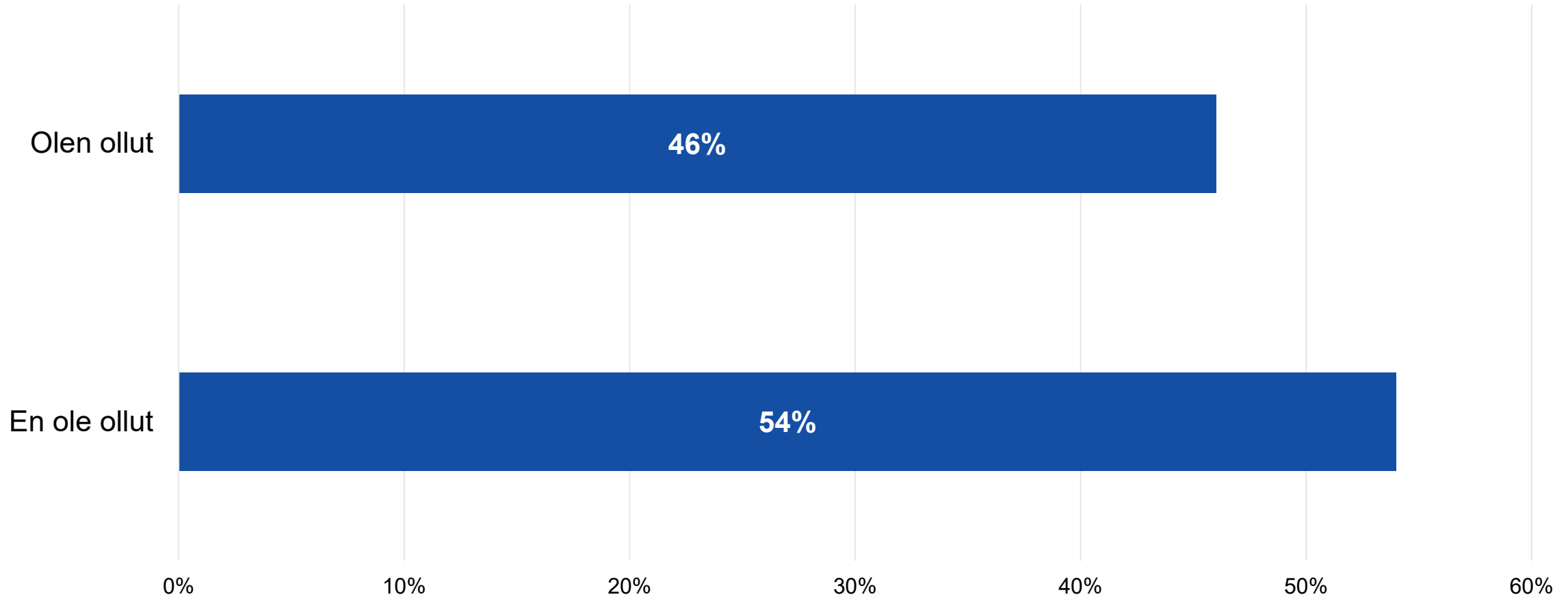
Yli puolella vastaajista yli 20 vuoden kokemus alalta

Valtaosa vastaajista toimii lakisääteisissä tilintarkastustehtävissä

Noin puolet vastaajista oli ollut laaduntarkastuksessa viimeisen kolmen vuoden aikana, puolet ei

Kokemus eri viestintäkanavien hyödyllisyydestä

Viestintäkanava	1 Täysin eri mieltä	2 Jokseenkin eri mieltä	3 Jokseenkin samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä
Laaduntarkastuksen vuosiraportti	2,3 %	10,4 %	53,7 %	33,6 %
Laaduntarkastusta koskevat nettisivut	3,7 %	18,1 %	54,7 %	23,6 %
Laaduntarkastukseen osallistuneille järjestettävät laatupäivät	6,5 %	24,5 %	40,8 %	28,2 %
PRH:n uutiskirje: Ajankohtaista tilintarkastusvalvonnasta	3,4 %	7,8 %	50,8 %	38,0 %

Kokemus eri viestintäkanavien hyödyllisyydestä

Väittämät työkokemuksen mukaan

Laaduntarkastuksen vuosiraportti	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	1,32 %	11,84 %	55,70 %	31,14 %
Alle 10 vuotta alalla	1,12 %	5,62 %	58,43 %	34,83 %
Kaikki	2,28 %	10,48 %	53,53 %	33,71 %
Laaduntarkastusta koskevat nettisivut	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	3,11 %	15,55 %	58,67 %	22,67 %
Alle 10 vuotta alalla	4,55 %	19,32 %	55,68 %	20,45 %
Kaikki	3,68 %	18,16 %	54,94 %	23,22 %
Laaduntarkastukseen osallistuneille järjestettävät laatupäivät	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	4,25 %	20,75 %	43,87 %	31,13 %
Alle 10 vuotta alalla	7,14 %	27,38 %	44,05 %	21,43 %
Kaikki	6,59 %	24,63 %	40,49 %	28,29 %
PRH:n uutiskirje: Ajankohtaista tilintarkastusvalvonnasta	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	2,21 %	6,64 %	48,67 %	42,48 %
Alle 10 vuotta alalla	3,37 %	8,99 %	65,17 %	22,47 %
Kaikki	3,45 %	7,82 %	51,03 %	37,70 %

Kokemus eri viestintäkanavien hyödyllisyydestä

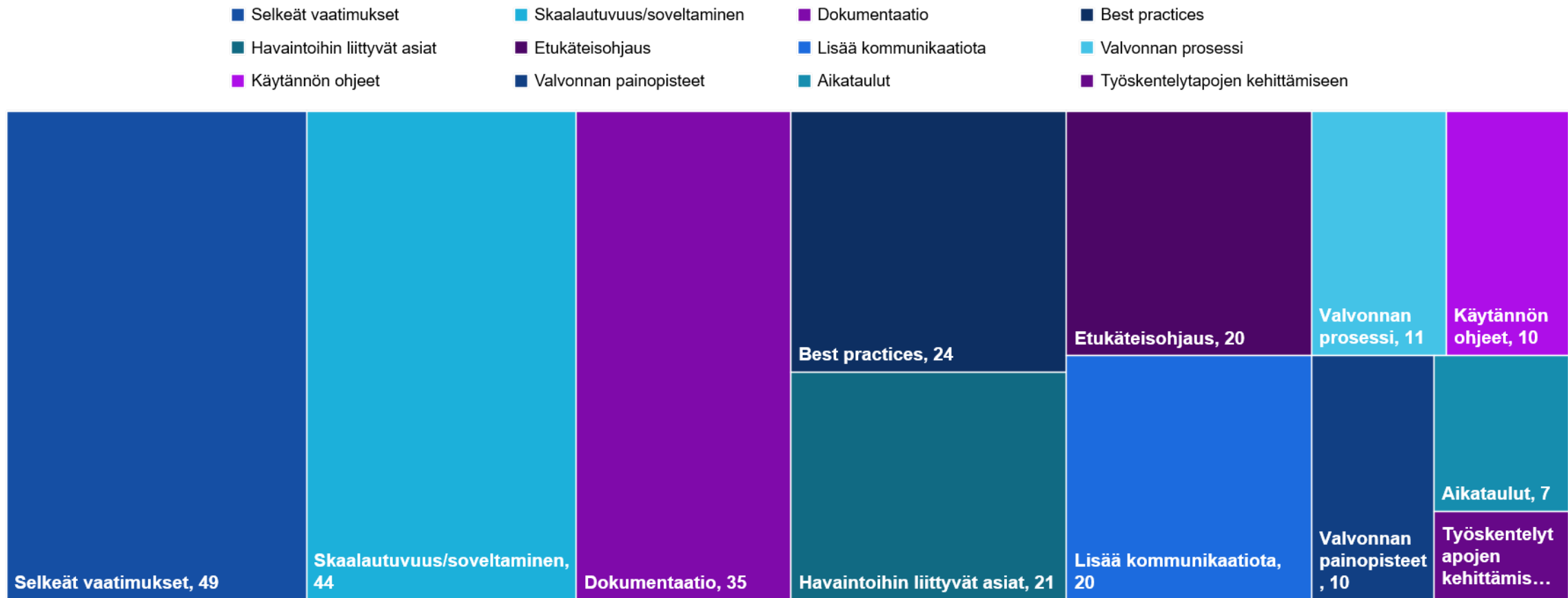
Väittämät tilintarkastajaluokittain

Laaduntarkastuksen vuosiraportti	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
HT	0,95 %	10,90 %	50,71 %	37,44 %
KHT	2,60 %	9,38 %	57,29 %	30,73 %
JHT	7,69 %	15,39 %	61,54 %	15,38 %
KHT ja JHT	6,25 %	6,25 %	62,50 %	25,00 %
JHTT	12,50 %	12,50 %	25,00 %	50,00 %
Laaduntarkastusta koskevat nettisivut	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
HT	3,37 %	15,38 %	50,48 %	30,77 %
KHT	3,14 %	20,94 %	58,64 %	17,28 %
JHT	7,69 %	15,39 %	76,92 %	0,00 %
KHT ja JHT	6,25 %	18,75 %	62,50 %	12,50 %
JHTT	12,50 %	12,50 %	25,00 %	50,00 %

Laaduntarkastukseen osallistuneille järjestettävät laatupäivät	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
HT	5,18 %	18,65 %	45,08 %	31,09 %
KHT	7,07 %	32,06 %	40,22 %	20,65 %
JHT	9,09 %	18,18 %	27,27 %	45,46 %
KHT ja JHT	13,34 %	13,33 %	13,33 %	60,00 %
JHTT	12,50 %	12,50 %	25,00 %	50,00 %
PRH:n uutiskirje: Ajankohtaista tilintarkastusvalvonnasta	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
HT	2,38 %	8,10 %	46,19 %	43,33 %
KHT	3,70 %	6,88 %	56,09 %	33,33 %
JHT	7,69 %	15,39 %	69,23 %	7,69 %
KHT ja JHT	6,25 %	6,25 %	56,25 %	31,25 %
JHTT	12,50 %	0,00 %	12,50 %	75,00 %

Suuressa osassa avoimia vastauksia toivottiin selkeitä vaatimuksia

N=249

Ohjausta ja neuvoja tilintarkastusvalvonnalta toivottiin erityisesti teorian ja käytännön yhdistämiseen

Toivottuja aihepiirejä:

- Laadunvalvonnan ohjeiden ja tulkintojen, sekä käytänteiden auki kirjaaminen ja selkeyttäminen
- Sääntöjen skaalaaminen mikro- ja pk-yrityksille
- Laadunvalvonnan painopistealueet
- Dokumentointi, mallidokumentit
- Havaintoihin liittyvät asiat
- Hyvien käytänteiden jakaminen

”Ohjeita ennakoon, ei sakotusta jälkeenpäin”

Yhteydenpitoa haluttiin kehittää ennen kaikkea lisäämällä henkilökohtaista yhteyttä laaduntarkastajaan – jolta toivottiin myös ohjaavampaa asennetta

N=264

- Keskustelu tarkastuksen aikana
- Neuvontaa ja ohjausta
- Tapaamiset
- Aloitus/lopetuspalaveri
- Selkeä aikataulutus
- Palaute tarkastuksesta
- Prosessin läpinäkyvyys
- Epävirallisempaa/Sävy
- Yhtenäinen toimintamalli
- Kouluttaminen/ajankohtaiset
- Laatupäivät/koulutusta kaikille
- Perustelut havainnoille
- Päätösluonnos etukäteen
- Dokumentoinnin tarkistuslistat
- Ennakoiva

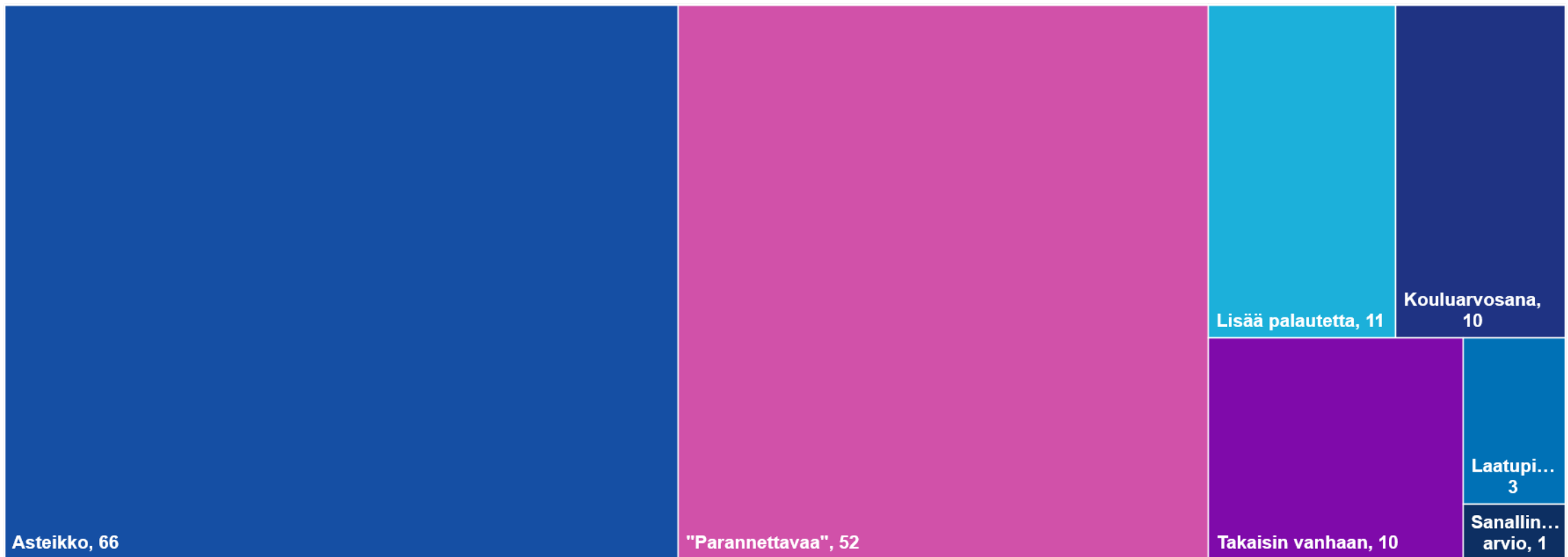
Onko laaduntarkastuksen tuloluokkajako hyväksytty/hylätty mielestäsi toimiva?

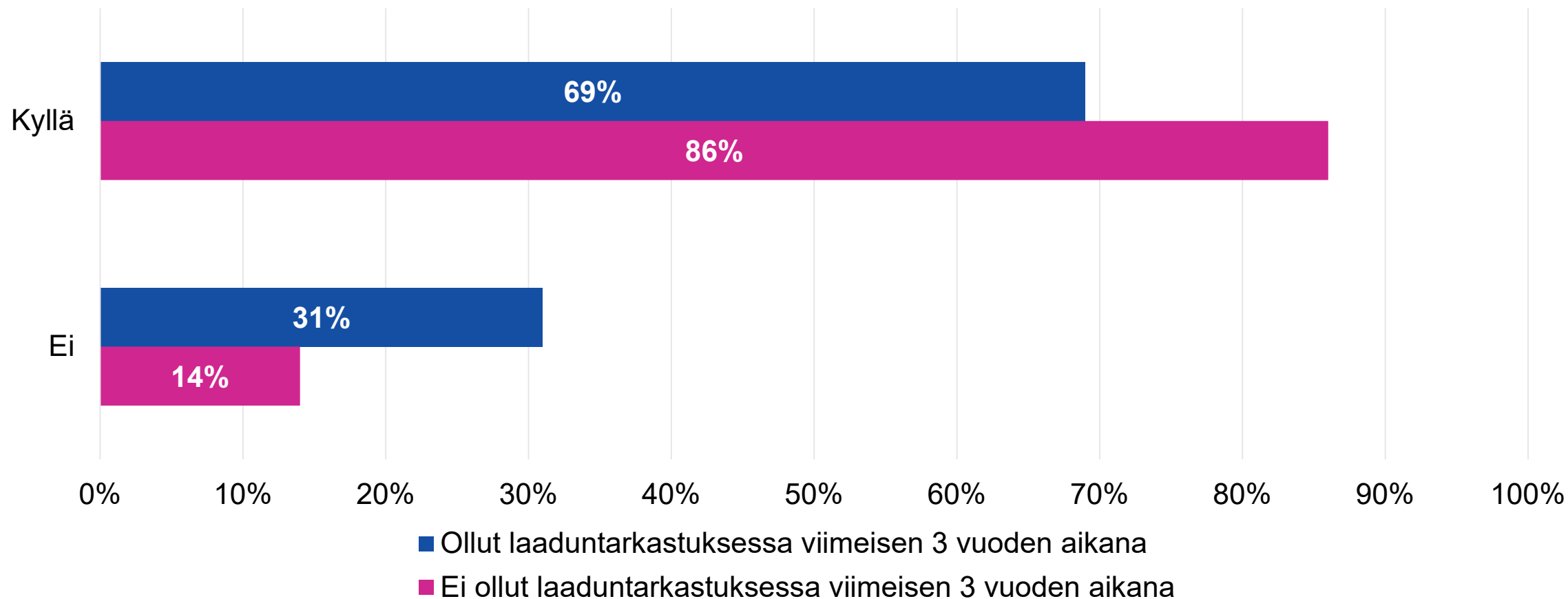
Suurin osa vastaajista kehittäisi tuloluokkajakoa lisäämällä yhden tai useamman arviointiportaan

N=183

■ Asteikko ■ "Parannettavaa" ■ Lisää palautetta ■ Kouluarvosana ■ Takaisin vanhaan ■ Laatupisteet ■ Sanallinen arvio

Uusintatarkastus on välitoimi, jolla tilintarkastajalle annetaan aikaa kehittää tilintarkastustyön laatua. Onko tämä käytäntö mielestäsi toimiva?

N=438

Uusintatarkastusta haluttiin kehittää ohjaavampaan suuntaan – ja nopeammaksi

N=83

Uusintatarkastuksen kehittämisehdotuksia

- Lisää kommunikaatiota tarkastajan ja tarkastettavan välille
 - Mahdollisuus perustella ratkaisuitaan
 - Tarkempaa palautetta
 - Enemmän neuvoja ja ohjeistusta, miten parantaa toimintaansa
- Mahdollisuus valittaa päätöksestä
- Parempi ennustettavuus
 - Läpinäkyvyyttä kriteereihin ja prosessiin
 - Selkeä, nopeampi aikataulu

PRH:n tilintarkastuslautakunnan toimintaan liittyvät väittämät

Väittämä	1 Täysin eri mieltä	2 Jokseenkin eri mieltä	3 Jokseenkin samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä
Tunnen ja seuraan tilintarkastuslautakunnan tutkinta-asioiden ratkaisukäytäntöä.	3,4 %	21,1 %	52,4 %	23,1 %
Tilintarkastuslautakunnan antamat seuraamukselliset päätökset tutkinta-asioista, ovat helposti löydettävissä PRH:n kotisivuilta.	3,7 %	26,8 %	51,2 %	18,4 %
Otan tutkinta-asioissa tehdyt tulkinnat hyvästä tilintarkastustavasta huomioon tilintarkastustyössäni.	1,8 %	9,9 %	51,8 %	36,5 %
Tilintarkastuslautakunnan antamat päätökset tutkinta-asioista ja kanteluista ovat selkeitä ja ymmärrettäviä.	6,2 %	28,1 %	53,9 %	11,7 %

PRH:n tilintarkastuslautakunnan toimintaan liittyvät väittämät työkokemuksen mukaan

Tunnen ja seuran tilintarkastuslautakunnan tutkinta-asioiden ratkaisukäytäntöä.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	0,88 %	22,37 %	52,19 %	24,56 %
Alle 10 vuotta alalla	6,74 %	24,72 %	50,56 %	17,98 %
Kaikki	3,42 %	21,18 %	52,62 %	22,78 %
Tilintarkastuslautakunnan antamat seuraamukselliset päätökset tutkinta-asioista, ovat helposti löydettävissä PRH:n kotisivuilta.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	3,54 %	23,45 %	56,20 %	16,81 %
Alle 10 vuotta alalla	3,41 %	45,45 %	34,09 %	17,05 %
Kaikki	3,69 %	26,96 %	51,15 %	18,20 %
Otan tutkinta-asioissa tehdyt tulkinnot hyvästä tilintarkastustavasta huomioon tilintarkastustyössäni.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	0,44 %	8,85 %	55,31 %	35,40 %
Alle 10 vuotta alalla	3,41 %	10,23 %	52,27 %	34,09 %
Kaikki	1,84 %	9,91 %	52,07 %	36,18 %
Tilintarkastuslautakunnan antamat päätökset tutkinta-asioista ja kanteluista ovat selkeitä ja ymmärrettäviä.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	4,91 %	30,36 %	52,68 %	12,05 %
Alle 10 vuotta alalla	5,68 %	32,95 %	47,73 %	13,64 %
Kaikki	6,25 %	28,24 %	53,70 %	11,81 %

Tilintarkastajan hyväksymisen edellytykset sekä ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen

Väittämä	1 Täysin eri mieltä	2 Jokseenkin eri mieltä	3 Jokseenkin samaa mieltä	4 Täysin samaa mieltä
Tunnen jatkuvaan koulutukseen ja toimeksiantoihin liittyvät vaatimukset.	0,5 %	3,2 %	31,7 %	64,7 %
Vaaditut koulutuksen tuntimäärät ovat mielestäni asianmukaiset.	3,2 %	12,1 %	41,7 %	43,1 %
Hyödyn päivittäisessä työssäni vaadituista koulutuksen aihealueista.	1,4 %	9,3 %	51,9 %	37,4 %
Tiedän, että minun tulee täyttää koulutus- ja toimeksiantovaatimukset, vaikka olisin ollut osan seurantakaudesta poissa.	1,6 %	8,7 %	37,3 %	52,4 %
Minulle olisi tärkeää saada säännöllistä palautetta koulutukseen ja toimeksiantoihin liittyvien vaatimusten täyttymisestä.	5,2 %	28,8 %	41,8 %	24,2 %

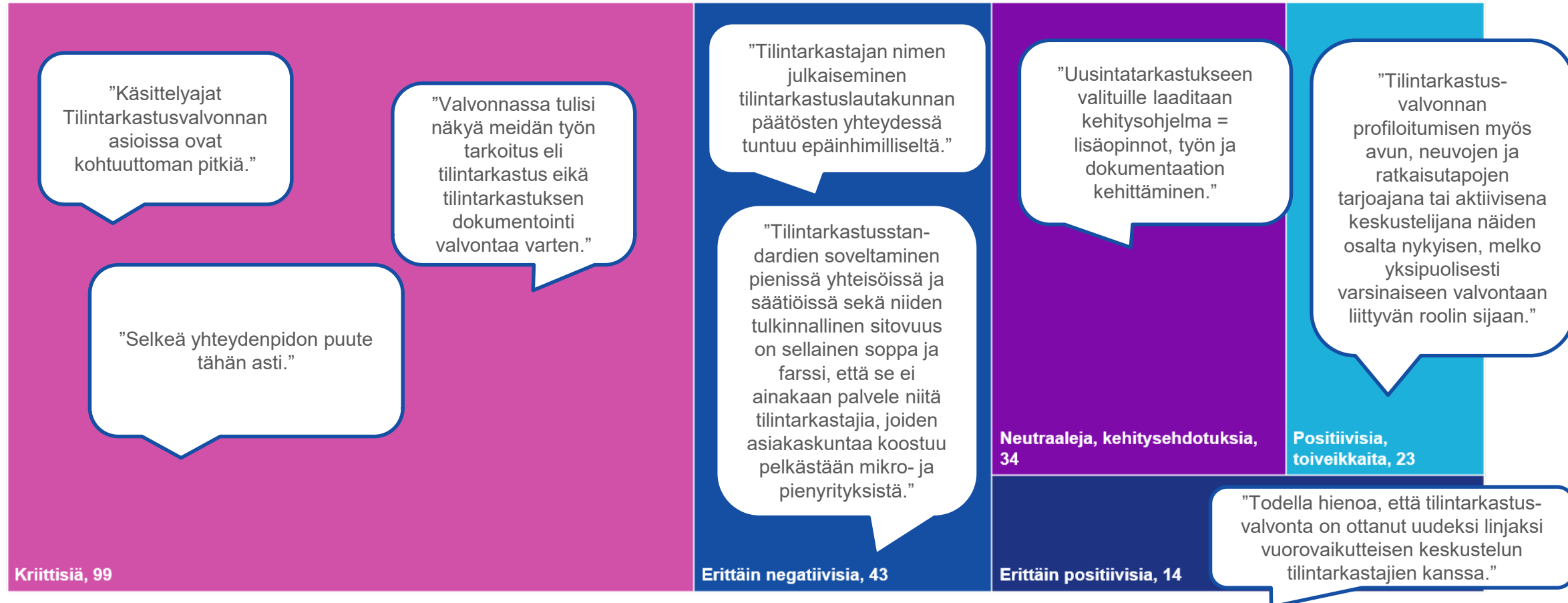
Tilintarkastajan hyväksymisen edellytykset sekä ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen

Väittämät työkokemuksen mukaan

Tunnen jatkuvaan koulutukseen ja toimeksiantoihin liittyvät vaatimukset.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	0,44 %	3,07 %	30,70 %	65,79 %
Alle 10 vuotta alalla	0,00 %	4,49 %	37,08 %	58,43 %
Kaikki	0,46 %	3,20 %	31,81 %	64,53 %
Vaaditut koulutuksen tuntimäärät ovat mielestäni asianmukaiset.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	4,39 %	14,03 %	43,86 %	37,72 %
Alle 10 vuotta alalla	2,25 %	10,11 %	42,70 %	44,94 %
Kaikki	3,20 %	12,13 %	41,88 %	42,79 %
Hyödyn päivittäisessä työssäni vaadituista koulutuksen aihealueista.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	0,87 %	12,67 %	53,71 %	32,75 %
Alle 10 vuotta alalla	1,12 %	5,62 %	46,07 %	47,19 %
Kaikki	1,37 %	9,38 %	52,18 %	37,07 %
Tiedän, että minun tulee täyttää koulutus- ja toimeksiantovaatimukset, vaikka olisin ollut osan seurantakaudesta poissa.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	0,44 %	7,46 %	39,91 %	52,19 %
Alle 10 vuotta alalla	1,12 %	11,24 %	34,83 %	52,81 %
Kaikki	1,61 %	8,74 %	37,47 %	52,18 %
Minulle olisi tärkeää saada säännöllistä palautetta koulutukseen ja toimeksiantoihin liittyvien vaatimusten täyttymisestä.	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yli 20 vuotta alalla	4,39 %	26,75 %	44,30 %	24,56 %
Alle 10 vuotta alalla	4,54 %	25,00 %	44,32 %	26,14 %
Kaikki	5,28 %	28,90 %	41,97 %	23,85 %

Avoimessa palautteessa paljon kritiikkiä

N=213

Keskeisimmät kehittämiskohteet tilintarkastajien mielestä

1

- Henkilökohtaisen vuorovaikutuksen ja palautteen puuttuminen

2

- Vaatimusten ja arviointikriteerien epäselvyys

3

- Pitkät tarkastusajat ja epätietoisuus prosessin kulusta

Kyselyyn liittyvät haastattelut 20. ja 22.4.2021

Katja Seppänen / PRH viestintä ja Kimmo Kena / Source Creative
Oy

Taustaa keskustelutilaisuuksista

- Kutsut 70:lle kyselyssä yhteystietonsa antaneille
- Mukaan ilmoittautui yhteensä 55 tilintarkastajaa
 - 20.4. 23 ilmoittautunutta
 - 22.4. 32 ilmoittautunutta
- 20.4. tilaisuudessa osallistujia yhteensä 22
 - 5 ollut laaduntarkastuksessa PRH:n aikana, eli 2018 ->
- 22.4. tilaisuudessa osallistujia yhteensä 28
 - 14 ollut PRH:n laaduntarkastuksessa
- Tilaisuuksien kesto 1 h
- Fasilitoijina Katja Seppänen (PRH/viestintä) ja Kimmo Kena (Source Creative Oy)

Keskustelutilaisuuksien agenda

8.30 Tilaisuuden avaus

Kyselyn keskeisten tulosten esittely

Katja Seppänen

Kehittämisisideoiden arviointi (äänestys) ja keskustelu

Kimmo Kena

Palautteenne pilotointivaiheessa olevaan toimintamalliin

Katja Seppänen

Laaduntarkastusprosessiin liittyvät tiedontarpeet

Kimmo Kena

- *Mitä? Missä vaiheessa? Miten?*

9.30 Tilaisuuden päätös

Katja Seppänen

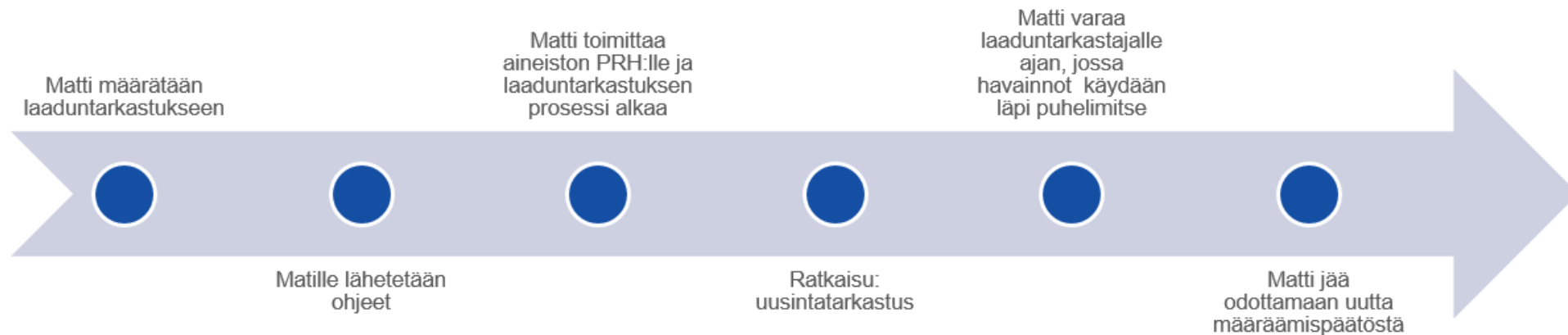
Kehittämisisideoiden arviointi (äänestys)

- Tilaisuudessa toteutettiin virtuaalisen fläppitaulun avulla kehittämisisideoiden äänestys
- Kolme eniten ääniä saivat:
 - Yhteydenpito tarkastuksen aikana
 - Neuvonta ja ohjaus
 - Perustelut havainnoille

Pilotointivaiheessa olevan toimintamallin esittely

- Tilaisuudessa esiteltiin pilotointivaiheessa oleva toimintamallia laaduntarkastuksiin liittyen

Laadunvalvonta vuonna 2021

Keskeisimpiä kommentteja pilotoitavasta toimintamallista

- **Pilotoitavaa toimintamallia** pidettiin askeleena oikeaan suuntaan.
- Kommentteja esitettiin puolesta ja vastaan.
 - Osa osallistujista piti pilotoitavaa mallia riittämättömänä, sillä se auttaa vain uusintatarkastuksessa olevia. Malli ei huomioi laadunvarmistuksen suurempia ongelmia, kuten epäselviä vaatimuksia.
 - Osa osallistujista – erityisesti ne, jotka olivat uusintatarkastuksessa – piti pilotoitavaa mallia hyvänä. Sen ansiosta heillä on mahdollista saada parempia perusteluita ja selityksiä laaduntarkastuksen havaintoihin. Näin he saavat konkreettista ohjeistusta siihen, miten parantaa työtä jatkossa.
- Toivottiin henkilökohtaisen kommunikoinnin lisäämistä muillekin kuin uusintatarkastukseen meneville.

Laaduntarkastusprosessiin liittyvät tiedontarpeet

- Kyselyyn liittyvät haastattelut vahvistivat tehdyn kyselyn tuloksia.
- Tärkeimpänä pidettiin **prosessin läpinäkyvyyttä** ja sitä, että prosessin aikana olisi kiinteämpi yhteys tarkastajaan.
- **Aikataulun** merkitys on suuri: mitä on odotettavissa, miten etenee, missä kohdin ollaan seuraavassa vaiheessa
- **Perusteluita** pidetään tärkeinä.
- **Henkilökohtaisen keskustelun tarve** on vahva myös siinä tapauksessa, että ei ole kyse uusintaan valmistautumisesta. Keskustelua havainnoista jne. olisi hyvä käydä laaduntarkastuksen aikana, ei vasta sen jälkeen.

Keskustelutilaisuudet koettiin hyvänä alkuna

- Tilaisuuksissa oli rento tunnelma ja keskustelua käytiin hyvässä hengessä
- Toive jatkokeskusteluille oli vahva. Palautteissa arvostettiin myös sitä, että kriittisiäkin kommentteja sai esittää.
- Toivottiin jatkossa keskusteluja pienemmissä ryhmissä ja kasvokkain. Hyötyä nähtiin esim. nuoremman polven tai Big 4 -tilintarkastajien kuulemisessa erikseen.
- Tilintarkastajakyselyyn liittyvien haastattelujen toteutus PRH:n viestinnän toimesta jakoi mielipiteitä, osa olisi toivonut tilintarkastusvalvonnan edustajien mukana oloa.

www.prh.fi

Asiakaspalvelu: 029 509 5050 • Vaihde: 029 509 5000

